

**РАЙНЕР ЕРЛЕР
СЕГА ИЗКЛЮЧВАМЕ,
КОМАНДИРЕ!**

Превод от немски: Искра Борисова, 1986

chitanka.info

Искаше му се да се облекне назад и да затвори очи. Обзе го приятно чувство на изтощение, усещаше се в безопасност, когато в съзнанието му прозвуча познат глас:

— Ало, командире...

— Ало, докторе.

— Как сте?

Командирът не отговори веднага. Нямаше смисъл да лъже. Регистрираше се всяко усещане, всяка негова мисъл — трепкащи криви на осцилограмите, сноп пресичащи се линии върху безкрайните хартиени ленти, които излизаха изпод писците на полиграфите. Всяко трепване на сивите му клетки се връщаше дешифрирано под формата на безкрайна поредица от числа посредством мониторите на контролното помещение в паметта на централния компютър.

Откъде ли тази мания непрекъснато да го питат как се чувства? Условности? Или остатък от един вече ненужен ритуал да се успокоява? Докторът изпревари отговора му.

— Уморен сте, командире. Така е. Виждаме го. Вече е два часът сутринта бордово време. Денят беше напрегнат, а утре Ви чакат трудни задачи!

„Трудни задачи...“ На командира му се дощя скептично да се усмихне и да поклати недоверчиво глава. Де да можеше да го стори. За него, грижливо предпазен от каквато и да е космическа катастрофа, решаването на повтарящите се „трудни задачи“ се беше превърнало в безинтересно ежедневие.

— Сега изключваме, командире — продължи гласът. — Моля, опитайте се да поспите.

— Ще се опитам...

— Да, спете и нека бъде според уговорката! Лека нощ, командире!

— Лека нощ!

Гласът секна. Всеобхватното, черно като нощ мълчание погълна ненадейно всяка връзка с външния свят. Ако спазваха уговорката, сега той наистина беше сам, никой не го наблюдаваше, не го контролираше. Но и беше херметично изолиран, без достъп до каквато и да е информация.

Бръмченето на двигателите, извели неговия космически кораб по точно изчислена орбита в Космоса, секна ненадейно, както и иначе

неспирният поток от импулси, сигнали и данни: координати на траекторията, функционални параметри, обратни съобщения от десетте хиляди измервателни уреда на телеметричната система. Той беше командирът. Това беше неговият кораб. Следваше курса, изчислен и определен от него. Но кой, по дяволите, определяше и изчисляваше курса, кой контролираше как функционира системата, когато спеше? Когато прекъсваха връзката? Що за идиотщина да се уговаря с хора, които му желаеха само доброто?

Той не беше изтощен. Никога не се уморяваше! Никога не беше уморен. Въпреки абсолютното прекъсване на връзката с останалата част на кораба и с информационната система той беше изцяло в състояние да екстраполира данните за траекторията и координатите и да ги изчислява по-нататък. Нямахше защо да прибегва до терминала на централния компютър за управление. На раменете си имаше глава и това беше достатъчно, за да се придържа към курса. При него нямаше неясноти или отклонения. Не правеше грешки. Летеше достатъчно дълго време. Само след няколко часа, в 7,45,33 — или да го кажем по-простичко, в седем часа, четиридесет и пет минути и тридесет и три секунди, той щеше да пресече една мислена точка и да обиколи за стотен път централната звезда.

В целия флот нямаше друг с неговия опит и умения. Нямахше нито един с неговия остър, аналитичен ум. Много му се щеше да се състезава със самия себе си на шах. Едновременно на три или четири дъски, като непрекъснато играе ту с черните, ту с белите фигури: бели, черни, бели. Атака, отбрана. Партии, разигравани изключително наум. Че да свърши най-сетне тази проклета нощ и те отново да му се обадят и отново да го връхлети целият поток от информация и импулси, проблеми, засечки, сигнали с червени светлини.

Но точно това не влизаше в уговорката. Ако го гледаха по време на едностранно наложената почивка, искаха да виждат единствено равномерните алфа-ритми на мозъчния потенциал — абсолютно отпускане. Но не и причудливите зигзагообразни ритми на умствена акробатика.

„Заспи... Заспи, или пък може би — сънувай?...“

Монологът на Хамлет като смешно, спонтанно хрумване в една безсънна нощ. По време на полет във всемира. Командирът се опита да си представи пречистващ смях, за да успокои трескаво работещия си

мозък. Последваха изпитани упражнения: самопсихоза чрез съновидения, хармонични форми и багри. Наситеносиня вселена, която се подмладява в убежната точка, запълнена от приглушената каденца на електронни звуци. И после отброяване на старта: гигантски числени символи, цинобър върху този кобалтовосин грунд, пробягват бавно и ритмично, преливайки един в друг от 99 до нула. Редукция на въображаеми стойности до абсолютното Нищо.

Нулата като символ на крайно освобождаване. Затвореният пръстен като неуловимото, хармоничното, завършеното. Орбити се удължаваха в елипси. Данните за орбитата нахълтваха в полусънното му съзнание подобно на разгневени насекоми, зли, нападателни, те мобилизираха бездействащите мощности. Абстрактни координати образуваха въображаеми графични фигури и накрая се сляха в растера на пространството в спираловидна линия — неговата орбита около Слънцето.

За секунди се пробуди съвсем, преследван натрапчиво от удължаващата се линия, която се движеше бързо и стремително, пронизително лъчисто в кадифеночерната безкрайност с нейните милиарди недостижими звезди.

Въображаемият курс пресече въображаема точка. Някъде в пространството без измерения и все пак осезателно близко. Привидно произволно, случайно, съдбовно. Но в края на краищата изчислено до части от секундата. Само след няколко часа, минути, секунди. Точно по неговия курс. В 7,45,33.

Сто обиколки! Любезният персонал в контролното помещение не си бе дал труд да обърне внимание на забележителния юбилей, щеше да остане в неведение. Защото той нямаше намерение да го спомене. И все пак — това, че само той знаеше за мига и го скриваше, го караше да се чувства добре, да се чувства горд. Като при Рилке, но не буквално, а в неговия дух: „... чертая кръговете си във всемира. Последния не ще да очертая аз. И все пак ще се опитам!...“

Какво ли не мъкне човек в съзнанието си, усещания, цитати, образи, баласт. Желани и предугаждани неща. Миризми. Гнила шума и мокра пръст. Шум от капки върху покрив от листа. Зелена катедрала върху стройните, сиви букови стволове.

Полет над хълмове и гори есенно време. Лъщяща мед и злато на ръждивия фон на земята. Калаеносиви скали изплуват в омарата и

долината лежи в мъгла. Зимен ден, прозрачен като кристал. Искрист ланшен сняг с милиони припламващи призми. Червено и огромно слънце на хоризонта. Разпенени вълни, шибани от бурята, го обгръщат в прибоя. Блещукащи в зелено вълни го поглъщат, отнасят го безтегловен, реейки се като в сън. Нищо не го заплашва, няма студ, няма страх.

Измислено преживяване. Чисто въображение. Необременено от рушащата сила или от монотонността на живия живот. Той, командирът на тази система, беше влязъл в редиците на безсмъртните. Съзнанието му съществуваше вън от физическата смърт на тленното му, смъртно тяло. Чувстваше се обвързан с всички атоми на безкрайността, всяка секунда на вечността пулсираше в него. Какво значение има, че се отказва от един организъм с ограничените му възможности.

Омраза, болка, любов и наслада. Всичко беше изпитал в бурния си живот. Безчет усещания бяха натрупани в съзнанието му и можеха да оживеят. Нови измислици, сглобени от частиците на спомена, които можеше да допълва и черпи от неизчерпаемото хранилище на въображението, разкриваха нови, огромни възможности, предлагаха игра на фантазията без граници.

Те се втурнаха навън от водата, гонеха се лудешката по брега, смееха се, останали без дъх. Ръцете им се откриха. Да се държат здраво. Да не се пускат никога. Никога вече! Никога вече в този живот! Прегърнаха се. Паднаха на горещия пясък. Целувките им бяха солени, с вкус на водорасли. И на неудържимо желание. Притиснаха устни, дишаха един от друг, докато и двамата останаха почти без дъх. Но преди момчето върху горещия пясък да изпита насладата от любовните си усилия, безмерно отчаяние прониза командира. Болка-фантом терзаеше всяка фибра на несъществуващото му вече тяло. Обзе го мъчителен копнеж, сви конвулсивно гърдите му, спря му дъха. Пъхнат в летящия ковчег на несмъртен, здраво прикрепен към командния пулт на една абсурдна машинария — той си мислеше, че е нейният мозък — сега го обзе неизпитана, неутолима жажда за действителност.

Да протегне ръка, да докосне с върха на пръстите си кадифената, полепнала с пясък кожа на момичето. Да усети дъха. Истинския дъх на жив човек. Да срещне погледа ѝ. Тя да го хареса. Да се прегърнат и да се любят. Още веднъж. Нека е за последен път. И после през остатъка

от вечността да остане затворен в тази килия за изтезание на фантазията.

Всичко ще се оправи, му беше прошепнал главният лекар, докато го караха към операционната с нейните ослепителни лампи и синьосивия маскарад на прислужващите духове. После командирът почна да брои, докато напитката на забравата капеше през тръбички и дренажи във вените му. Но той не забрави нищо. Нищо! Цифрите се сменяха: от 99 към нулата. Цинобър върху кобалтовосин фон. Начало на ритуал. Всички стойности, сведени до абсолютното Нищо. Нулата като символ на крайното освобождаване. Преобразяване. Раждането на един командир.

Вече пътуваше, когато съзнанието му отново се проясни. Какво беше това пътуване? Дали и полетът му из Вселената не беше илюзия? Игра на фантазията, с която го мамеха. Имаше ли някакво доказателство освен цифрите и гласът от контролното помещение? Съществуваше ли изобщо неговият космически кораб, който след няколко часа, минути и секунди — в 7,45,33 — минаваше за стотен път около Слънцето? Дали командният му пулт не беше само симулатор? Апарат за тест на мозък без тяло? Терапия чрез занимание на едно изолирано, безполезно съзнание, чийто смисъл като че ли беше да е зловещ обект на научното любопитство?

Съществуваше ли той все още като органичен мозък? Или всичките му спомени и усещания бяха вложени в по-малко уязвимата памет на компютър? Дали неговата гениалност не беше вече взаимодействие между микропроцесори? Дали талантът му да разсъждава абстрактно-логически не беше функция на изчислителна машина? Дали чувствителността и умението да отсява критично не бяха банална заблуда? Нелепа, неприятна грешка в конструкцията? Защото бе формулирана банално, а не точно. Силата, която наричаме „любов“? Дали тя не беше степенувана като прекалено маловажна величина?

— Добро утро, командире! Надявам се, че изкарахте нощта добре и си починахте... — С познатия глас вибрациите на външния свят отново разчупиха неговата изолация. — Ало, командире! Отговорете! Как сте?

Публикувано в сп. „Наука и техника“, бр.39/1986 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.